

Les infermeres i els infermers i l'atenció dels infants i adolescents a les escoles

Atesos els diferents pronunciaments, consultes i sol·licituds de presa de posició davant la situació de necessitat de cures infermeres tant a les escoles ordinàries com les que requereixen intensius per a l'escolarització inclusiva (SIEI) i les d'educació especial, les entitats signants d'aquest document volem fer les següents reflexions:

Primera.- Vagi per endavant el nostre compromís amb la necessitat urgent d'afrontar el repte i l'obligació de millorar en el possible la salut en el context de les comunitats educatives en benefici de tots els nens i les nenes i el seu entorn significatiu així com de contribuir a resoldre problemes que fan molt difícil que l'escola esdevingui de veritat inclusiva i disposi dels suports necessaris que garanteixin la igualtat d'oportunitats. Les nenes i els nens no són ciutadans del futur, ho són del present.

Mentre professionals de la salut, autoritats sanitàries, educatives i socials fan tota mena de càbales, cada minut de la vida d'infants, familiars, mestres, però també infermeres i infermers, viuen situacions difícils i pateixen necessitats no satisfetes, que requereixen una solució immediata i preeminent.

Segona.- Les infermeres orienten, guien i acompanyen les persones en tot el seu recorregut vital i ho fan proporcionant cures infermeres a la persona, la família i la comunitat. Els infants i els joves són subjecte d'atenció i intervenció de les infermeres. Les infermeres acompanyen l'infant i el jove, sa o malalt, en el seu procés de salut, i ho fan des d'un abordatge integral de les seves necessitats a través d'activitats de caràcter assistencial, de prevenció i promoció de la salut.

Tercera.- En el sí de professió infermera comptem amb perfils professionals que poden fer sinergia convenientment al servei del requeriments de cures dels infants i adolescents que atenem. Des de la infermera generalista a la infermera especialista -a l'escola principalment la infermera familiar i comunitària, la infermera pediàtrica i la infermera de salut mental- i la infermera experta, com està reconeguda la infermera escolar.

Quarta.- L'organització dels serveis al nostre sistema de salut i el compromís amb la salut dels membres de la comunitat educativa (infants, adolescents, famílies, mestres, personal d'administració i serveis, etc), justifica tant infermeres generalistes com especialistes o expertes, perquè la salut escolar requereix d'una especial atenció.

Cinquena.- El “com” es respon a aquests requeriments des de l’atenció per la salut, per donar la resposta més adient, més eficient i més possible, és una qüestió que cal abordar. Existeixen diferents postures al respecte però cal no oblidar que el debat sorgeix perquè les necessitats en salut escolar no estan adequadament satisfetes en l'actualitat i és imprescindible i urgent millorar-les.

Sisena.- És fonamental ser honest amb el diagnòstic de la situació per poder prendre les millors decisions per a la salut actual i futura dels escolars. Si la millor sortida és crear una xarxa específica d'infermeres escolars dedicades exclusivament a prestar atenció sanitària en les escoles o, ans el contrari, les autoritats sanitàries han de posar els recursos perquè es respongui des dels Equips d'Atenció Primària (EAP) dels centres de salut no es pot banalitzar. Cal seure i debatre sense oblidar a ningú i fugir de postures enrocades en un o altre sentit.

Setena.- Els EAP tenen la responsabilitat i són competents per al desenvolupament de la salut comunitària de la qual la salut escolar és una part fonamental i probablement seria un greu error fragmentar l'atenció a la salut dels escolars creant una xarxa paral·lela i desvinculada de l'Atenció Primària de Salut que atenen habitualment i de forma continuada a la salut d'aquestes nenes i nens i de la comunitat educativa.

Actualment no es contemplen les necessitats actuals i els recursos són totalment insuficients. Les necessitats dels infants i adolescents, la família i l'entorn significatiu determina quin ha de ser el recurs més adient. El que cal aconseguir és que en funció d'aquests requeriments de cura, els nens i les nenes tinguin accessible una infermera a l'escola. De manera continuada els que ho requereixen i de manera programada quan així pot ser.

En aquest sentit i entre d'altres, és fonamental la incorporació d'infermeres als equips d'assessorament i orientació psicopedagògic (EAP) que donen suport al professorat i als centres educatius en la resposta a la diversitat de l'alumnat i en relació als alumnes que presenten necessitats educatives especials, així com a les seves famílies, de la mateixa manera que en formen part docents amb l'especialitat de psicologia i pedagogia, treballadors/es socials i, actualment fisioterapeutes. Cal recordar que el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu determina que el tutor de l'alumne –que és el responsable d'elaborar el pla de suport individualitzat (PI) i de fer-ne el seguiment- ho ha de fer prenent en consideració els informes que aportin altres professionals de l'àmbit sanitari i sociosanitari.

Vuitena.- Cal que es prenguin mesures urgents per donar resposta, començant per aquelles escoles on la situació de vulnerabilitat de les nenes i els nens és prioritària que es troben en escoles d'educació especial i en aquelles escoles ordinàries amb suports intensius per a

l'escolarització inclusiva (SIEI), abans USEE, i anar incrementant la dotació fins assolir les recomanacions del rati internacional d'infermeres a les escoles.

Novena.- L'exigència del compliment de compromisos contrets amb anterioritat, les possibilitats que obren i en quina mesura ho fan o com aprofitar-los, no es poden oblidar.

Només a manera d'exemple cal destacar-ne tres: El Pacte per a la infància (2013), El Pla Interdepartamental i Intersectorial de Salut Pública (PINSAP) (2017) i fins i tot el Salut i Escola, fruit d'un conveni de cooperació entre el Departament d'Educació i Salut de l'any 2002 que va ser un bon marc de relació per a la posada en marxa, l'octubre de 2004, del programa Salut i Escola (PSiE), amb el propòsit de potenciar la coordinació dels centres docents, els serveis educatius i els serveis sanitaris en accions de promoció de la salut i d'atenció a l'alumnat però que també prometia un desenvolupament progressiu per aconseguir amb el títol que donava nom al programa: Salut i Escola.

Desena.- Rebem de bon grat totes les voluntats recentment expressades pel Departament de Salut orientades a reforçar el Programa Salut i Escola i les del Departament d'Educació pel que fa a possibles acords amb el Departament de Salut. Desconeixem aquest acord però tant és les voluntats que s'expressin, tant és els pactes que es facin si no es dota de suficients infermeres per a l'Atenció Primària per tal que esdevinguin efectius.

Onzena.- Solidaritzar-nos i agrair a les mares i els pares de nens/es impulsores de la presència de la infermera a l'escola i, especialment d'aquells infants i adolescents amb capacitats diferents, la seva lluita i la seva reivindicació de la presència de les infermeres a les escoles, que rebem, entre moltes altres coses, com una mostra de confiança.

Barcelona, 31 de desembre de 2019

Entitats signants

